
VERSLAG VAN DE BRETAGNEREIS (13-18 APRIL) 1987.

R. GOETHAELS, A. ANNYS, D. DRIESMANS &
C. D'UDEKEM D'ACQZ

Dit jaar was de Bretagnerreis, die stilaan een klassieker aan het worden is, weer uitermate boeiend en plezierig. Wie ooit al mee geweest is op excursie met de Strandwerkgroep weet dat dan de onverwachtste dingen werkelijkheid worden... de reis naar Bretagne was zeker geen uitzondering.

Maandag 13 april : vroeg uit de veren, want om 06.00 uur vertrokken we al. De frisse morgenlucht deed ons al gauw ons warme bed vergeten, en het enthousiasme verdreef al vlug onze slaperigheid. Maar na wederzijdse begroetingen begonnen de problemen al : de bagage van vier goedbepakte passagiers geraakte maar niet in Manu's 2-PKtje. Nu was iedereen pas goed wakker; valiezen, rugzakken, aquariums e.d.m. werden zorgvuldig van de ene auto naar de andere overgeladen. Nu nog met enige moeite de passagiers in de auto's proppen en we konden weg. De eerste moeilijkheid was al overwonnen en iedereen vond de grote hoeveelheid bagage een goeie grap. Hoe meer we onze bestemming naderden, hoe groter het enthousiasme werd (toen we de tweede auto opeens "verloren" hadden werd dat enthousiasme wel gedeeltelijk gelaaid). Eindelijk bereikten we Trébeurden, na een goeie tien uur rijden, moe maar tevreden (en vooral opgelucht omdat de andere auto ook aangekomen was). In de jeugdherberg, een gebouw dat er een halve eeuw oud uitzag maar in werkelijkheid nog splinternieuw was, ontmoetten we de rest van de "Bretagnevaarders", en de nogal lijvige uitbaatster, die we als echte SWG-ers direct "la baleine" doopten. Het uitladen van de bagage ging veel gemakkelijker dan het inladen. Ons tweede werk was het zoeken van een gelegenheid om iets te kunnen eten. Wie zoekt die vindt. Niet alleen vonden we een uitstekend restaurantje, er was ook nog een sympathieke patron die hield van Belgen omdat zij veel bier dronken (da's geen probleem dacht André, en "hik" beaamde iemand anders).

De volgende dag verkenden we de omgeving. De centrale baai had veel verrassingen in petto (zie verder). 's Avonds gingen we weer naar onze vriend in het restaurant, die ons enkele Bre-

toense schelpennamen leerde. Zo leerden we o.a. het verschil tussen "des vraies palourdes" en "des fausses palourdes", en kwamen we te weten dat de Bretoense naam voor de Ovale Slijkschelp "coujes aux quezek" (vrije spelling) is. Hij vertelde ons dat hij een heel speciale lekkernij had liggen in zijn keuken; hij verdween en kwam enkele minuten later fier terug met een Fluwellen Zwemkrab. Naar het schijnt is deze krab daar erg duur en wordt hij gebruikt om speciale sausjes te maken. Misschien een tip voor de Belgische koks!

Op woensdag 15 april werd Isle Grande binnenste buiten gekeerd, het resultaat was echter povertjes : patella's en zeepieren. Terwijl een derde van de groep zocht naar een ander derde "verdwaalde" SWG-ers; vertrok het overige deel naar enkele eilandjes die ondertussen ook al op het droge lagen. Daar was er echt een schat aan organismen te vinden. Het was er zo interessant dat we er de volgende dag terug op onderzoek gingen. Maar eerst verhuisden we naar een ander hotelletje in Trébeurden dat ons toch wel beter lag dan bij "la baleine"; alhoewel we er deze nacht ons bed maar voor korte tijd gezien hebben. Als je naar Bretagne gaat moet je het strand toch in al zijn facetten bekijken, dus deze avond stond een nachtwandeling op het programma. In het pikdonker je evenwicht vinden op die glibberige wieren viel zeker niet mee, maar onze inspanningen werden beloond. We konden de patella's mooi zien grazen. Deze hoedvormige schelpen die tijdens de dag zo hard op de rotsen vast zitten stonden nu tot soms één centimeter van de rots open en je kon het weke dier-tje mooi bekijken. Diverse vissen die zich overdag schuil hielden tussen het wier waagden het nu om in het open water van de rotspoeltjes te voorschijn te komen, waar we ze in al hun pracht konden bewonderen.

De vrijdag was dan de meer zuidelijke baai van Trébeurden aan de beurt. Aan deze kant waren er erg veel mossels te vinden. En aangezien velen vermoeid en verbrand waren (tja, dan was het mooi weer) richtten we onze aandacht vooral op wat er zich in de, voor ons nabije en gemakkelijk toegankelijke, mosselbanken allemaal schuil hield.

Uit de enorme soortenverscheidenheid zijn wij er toch in geslaagd om diverse soorten op naam te brengen. Een taak die ettelijke weken in beslag nam (althans voor sommige groepen). Dank in elk geval aan E. DUMOULIN en S. DEGRAVE voor hun medewerking aan de determinaties.

Onderstaande waarnemingen zijn in hoofdzaak afkomstig van enerzijds de noordelijke baai van Trébeurden (A) (rond het eilandje La Petite Fougère, ook wel Plage de Goaz-Trez genoemd) en anderzijds van de centrale baai (B) (Port, Plage de Trozoul, het schiereiland Le Castel en het eiland Ile Milliau). Enkele schaarse waarnemingen komen van de zuidelijke baai rond Pointe de Bihit. Voor een locatieschets zie figuur 1. Wil je de streek in detail leren kennen dan raadpleeg je best de stafkaarten Lannion (1-2) en Perros-Guirec (5-6) op schaal 1:25.000 (te verkrijgen bij het Institut Géographique National, Services des ventes et éditions, 107 rue La Boétie, 75008 Paris, France).

Fig. 1

CHLOROPHYTA - GROENWIEREN

Codium spec.
Ulva spec.
Enteromorpha spec.

PHAEOPHYTA - BRUINWIEREN

Pelvetia canaliculata (L.) Decaisne & Thuret - Groefwier
Fucus serratus L. - Gezaagde Zeeëik
Fucus vesiculosus L. - Blaaswier
Fucus spiralis L. - Kleine Zeeëik
Ascophyllum nodosum (L.) Le Jolis - Knotswier
Laminaria digitata (HUDSON) Lamouroux - Vingerwier
Laminaria saccharina (L.) Lamouroux - Suikervier
Laminaria polyschides (LIGHTFOOT) Batters (fig. 2)
Sargassum muticum (YENDO) Fensholt - Jappans Bessenwier
Alaria esculenta (L.) Greville
Himanthalia elongata (L.) S.F. Gray - Riemwier
Halidrys siliquosa (L.) Lyngbye - Hauwwier

RHODOPHYTA - ROODWIEREN

Chondrus crispus STACKHOUSE - Iers mos
Polysiphonia lanosa (L.) Tandy - Rond buiswier (op Knotswier)
Corallina spec.
Porphyra spec.

SPERMATOPHYTA - ZAADPLANTEN

Zostera marina L. - Groot Zeegras

Van de groep der LICHENEN (Korstmossen) zagen we een grote verscheidenheid aan kleuren. Aangezien determinatie van korstmossen ontzettend moeilijk blijkt werd geen enkele soort op naam gebracht.

PORIFERA - SPONSEN

Drie sponssoorten werden met bijna honderd percent zekerheid op naam gebracht. De tientallen andere soorten vormen voor determinatie weeral een probleem (microscopisch onderzoek van de spiculae).

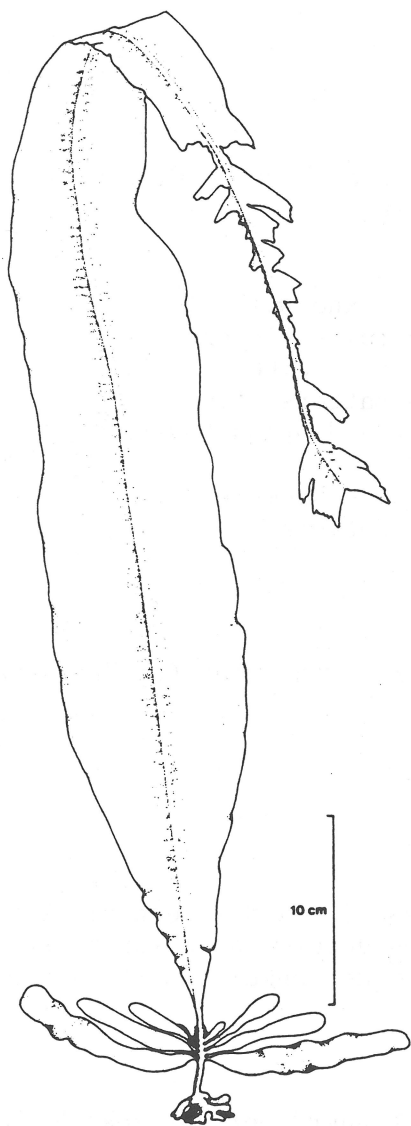

Fig. 2
(naar STEGENGA & MOL, 1983)

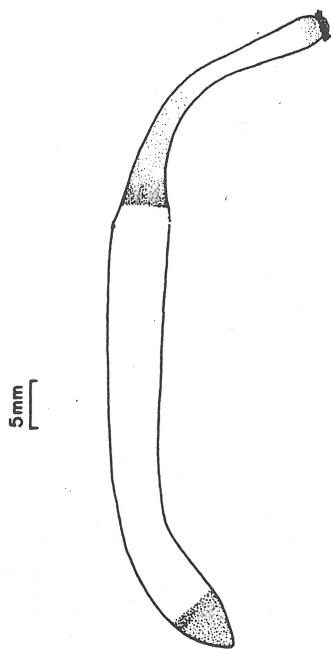

Fig. 4
(naar GIBBS, 1977)

Grantia compressa (FABRICIUS)
Halichondria panicea (PALLAS) - Broodspoons
Sycon spec. - soort Buisjesspons

CNIDARIA - NETELDIEREN

Ook van dit Phylum waren er een behoorlijk aantal vertegenwoordigers te vinden. We beperken ons hier tot de meest courant voorkomende zeeanemonen.

Actinia equina L. - Paardeanemoon
Tealia felina (L.) - Zeedahlia
Anemonia sulcata (PENNANT) - Wasroos
Calliactis parasitica (COUCH), op slakkenhuisjes bewoond door de Heremietkreeft. (fig. 3)
Cereus pedunculatus (PENNANT)

NEMERTINA - SNOERWORMEN

Snoerwormen werden in groten getale gevonden bij het graven in het sediment. Ook hier is de correcte determinatie een probleem, samen met de moeilijkheid om de wormen volledig uit de grond te krijgen zonder dat ze zich afsnoeren.

ANNELIDA - RINGWORMEN

Sabella pavonina SAVIGNY - Slijkkokerworm
Branchioma homlyx
Euphrosyne foliosa
Harmothoe imbricata (L.) - Gladschubbige Zeerups
Anaitides mucosa
Arenicola marina (L.) - Zeepier (enorm grote exemplaren)
Phyllodoce spec.
Nereis diversicolor O.F. MUELLER - Veelkleurige Zeeduizendpoot
Nereis lucata (SAVIGNY) - Gevlekte Zeeduizendpoot. In een Wulk bewoond door de Heremietkreeft.
Nephtys spec. - soort Zandzager
Eulalia viridis O.F. MUELLER
Lanice conchilega (PALLAS) - Schelpkokerworm

SIPUNCULIDAE

Golfingia vulgaris (DE BLAINVILLE) (fig. 4)

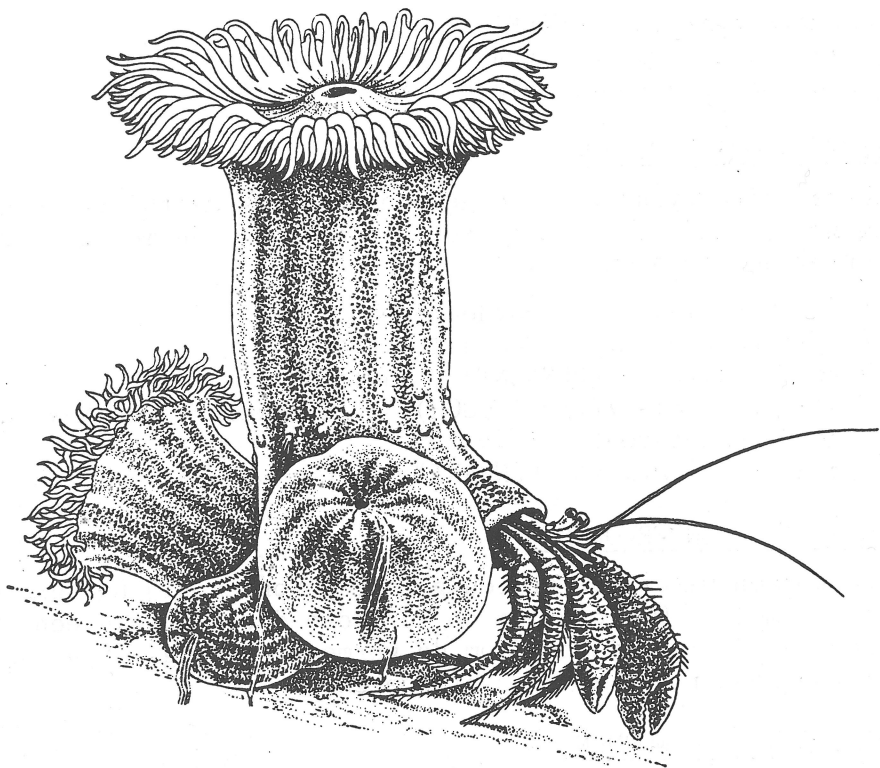

Fig. 3
(naar LELOUP, 1952)

MOLLUSCA - WEEKDIEREN

De eerste dag werd de centrale baai van Trébeurden grondig onderzocht. Een vijftiental ijverige snuffelaars doken vol enthousiasme tussen de rotsen, bekeken de wieren, spitten het strand om ...

De strandrotsen waren bedolven onder de Schaalhorens. *Patella vulgata* L. was zoals de naam ons doet vermoeden de meest algemene soort, maar ook *Patella depressa* PENNANT was van de partij. Toen we de thalli van het Vingerwier en de hechtorganen van de aangespoelde exemplaren onderzochten, vonden we nog een ander "hoedje", namelijk het schelpje met de leuke Hollandse benaming Discoslakje *Patina pellucida* (L.). Nog een andere napslak werd ontdekt onder stenen, m.n. *Acmaea virginea* (MUELLER),

het "Maagdenschakje" voor onze noorderburen ?

Andere schelpen die massaal voorkwamen waren de Tolhorens : *Gibbula cineraria* (L.), *Gibbula pennanti* (PHILIPPI), *Gibbula umbilicalis* (DA COSTA), *Gibbula magus* (L.), *Monodonta lineata* (DA COSTA) alsook de spitse *Calliostoma zizyphinum* (L.). Als je goed uitkeek kon je zelfs een vertegenwoordiger van de Murex-familie vinden, de Stekelhoren *Ocenebra erinacea* (L.). Jammer dat alle exemplaren van deze soort sterk geërodeerd waren.

Ook de familie *Littorinidae* was goed vertegenwoordigd. De Gewone Alikruik *Littorina littorea* (L.) was een oude bekende. De Stompe Alikruik *Littorina obtusata* (L.) vonden we verscholen tussen de vele wieren, en specialist Thierry WARMOES leerde ons *Littorina maria* SACCHI & RASTELLI te herkennen. De gelijnde *Littorina nigrolineata* GRAY was eveneens van de partij, alsook de Kleine Alikruik *Littorina neritoides* (L.). Zelfs *Littorina neglecta* BEAN werd niet verwaarloosd. Dit minder gekende kleine (5 X 4,5 mm) familielid leeft hoofdzakelijk in dode zeepokken. Nog een minder beroemde vertegenwoordiger is *Littorina arcana* HANNAFORD-ELLIS. Deze soort is niet te determineren via de schelp, maar terug in België deed Thierry de nodige proeven om te bewijzen dat ook dit slakje in Trébeurden leeft. En last but not least was ook de Ruwe Alikruik *Littorina saxatilis* (OLIVI) massaal aanwezig, en wel in allerlei vormvarianties en kleuren. Sommige exemplaren waren echt "ruw", gedrongen en heel diep gegroefd; andere waren hoger en niet zo sterk geribd.

Een andere opvallende bewoner van de Bretoense rotskust is de Purperslak *Nucella lapillus* (L.). Ook deze schelp was in allerlei kleuren aanwezig : gebandeerde, bruine, witte, oranje, ..

Toen we bij laag tij het strand opgingen waren we in gezelschap van een heleboel autochtonen. De plaatselijke bevolking bezoekt het strand namelijk om er hun middag- of avondmaal te vinden. Maar ook wij hadden schopjes mee, en op verscheidene zandplaten tussen de rotsen probeerden we die even uit. De meest opvallende en tevens ludiekste zandbewoner was de Ovale Slijkschelp *Lutraria lutraria* (L.). Deze schelp spuit namelijk fonteinnetjes water, en sommigen onder ons konden dan ook ongewild voelen hoe warm het zeewater wel was. Andere weekdieren die onder het zand gegraven zaten, en normaliter in de mandjes van de Franse strandjutters verdwenen zijn : de Artemisschelp *Dosinia exoleta* (L.), de Noorse Hartschelp *Laevicardium crassum* (GMELIN),

de Wrattige Venusschelp *Venus verrucosa* L., de Tapijtschelp *Venerupis senegalensis* (GMELIN), *Tapes decussatus* (L.), *Paphia aurea* (GMELIN) en *Paphia rhomboides* (PENNANT). De kleinere of onbruikbare schelpen lieten de Fransen met rust, daaronder kon men volgende soorten rekenen : de Stevige Strandschelp *Spisula solida* (L.), de Halfgeknotte Strandschelp *Spisula subtruncata* (DA COSTA), de Tere Platschelp *Tellina tenuis* (DA COSTA) en *Tellina squalida*

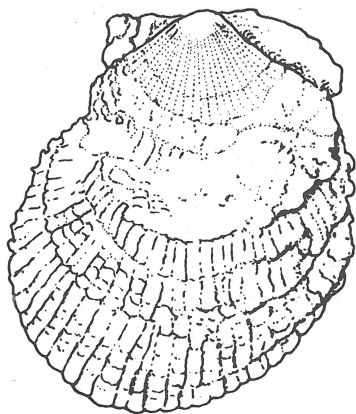

Fig. 5
(naar BEEDHAM, 1972)

MONTAGU. In het zand vonden we ook nog losse kleppen van *Callista chione* (L.), een grote glanzende schelp die ook veel op een "plat de fruits des mers" te vinden is. Ook de kleppen van *Tellina crassa* (PENNANT) waren te vinden, maar geen levende exemplaren.

Aan de Bretoense stranden kan je ook allerlei mesheften vinden. Je ziet direct waar zo'n dier ingegraven zit aan de sleutelgatvormige gaten in het zand (daar waar de siphokanalen uitmondten). Om zo'n mes uit te graven is nogal wat handigheid vereist, want deze dieren hebben een enorm sterke voet waarmee ze zich snel kunnen ingraven. Maar dit "voetje" hield ons niet tegen. Enkele SWG-ers waren immers uitgerust met wat

grammen keukenzout. Het verhaaltje luidt als volgt : als je een beetje zout in de siphokanalen strooit denkt de schelp dat de zee opkomt, en komt hij vanzelf naar de oppervlakte. Eerst stond iedereen een beetje sceptisch tegenover dit truukje, maar inderdaad na een beetje wachten kwamen de messen naar boven. De Meschede *Solen marginatus* MONTAGU en de Grote Zwaardschede *Ensis arcuatus* (JEFFREYS) werden op deze manier verzameld. Een eindje verderop werd ook nog een dood, maar vers exemplaar van *Pharus legumen* (L.) gevonden.

Buikpotigen waren zeldzamer op deze zanderige plekken, maar toch werden de Gevlochten Fuikhoren *Nassarius reticulatus* (L.) en de Glanzende Tepelhoren *Lunatia alderi* (FORBES) er opgemerkt. De kleine Verdikte Fuikhoren *Nassarius incrassatus* (STROEM) was ook aanwezig in Trébeurden, maar bevond zich hoofdzakelijk onder rotsen.

De tweede dag ging richting Grande Isle, een grote ontgoocheling. Patella's konden ons niet meer boeien, en behalve deze was slechts de Zeepier massaal aanwezig. Daarom besloten we maar af te zakken tot aan de centrale eilandjes in de noordelijke baai. Het verschil tussen de twee gebieden -die enkel op zo'n 500 m van elkaar liggen- was verbluffend. De eilandjes waren echt een paradijs voor natuurliefhebbers : anemonen, vissen, krabben, wieren en natuurlijk ook schelpen. Algauw was er een echte wedstrijd steendraaien, vooral Gustje en Johan probeerden de grootste stenen van de onderkant te bekijken. En inderdaad de grootste stenen leverden de grootste verrassingen op. Keverslakken *Acanthochitona communis* (RISSO) van 5-6 cm lang werden gemakkelijk van de stenen gehaald, maar de twee gevonden exemplaren *Hinnitis distortus* (DA COSTA) (fig. 5) van de rots krijgen was geen lachertje. Deze kamschelp is meer bepaald met de onderklep vergroeid aan de rots. Ook de reuze Paardezadels *Anomia ephippium* L. deden hun best om niet in de een of andere collectie te eindigen, hun byssus hield stevig vast aan het substraat. Plots kwam Jean-Pol tevoorschijn met een prachtexemplaar van een Oorschelp *Haliotis tuberculata* L. Het is verboden deze schelp op te duiken, maar niemand zei iets over oprapen. De Oorschelp is in Bretagne een echt dure lekkernij. Enkele andere eetbare schelpen die we deze dag vonden waren : de Kokkel *Cerastoderma edule* (L.), de Wulk *Buccinum undatum* L. en de Mossels *Mytilus edulis* L. en *Mytilus galloprovincialis* LAMARCK bij de vleet.

De zopas besproken vindplaats was zo interessant dat we er de volgende dag opnieuw naartoe trokken. En ook deze keer zagen we veel moois. Het Scheefhorentje *Lacuna vincta* (MONTAGU) en zijn stevigere broertje *Lacuna crassior* (MONTAGU) kropen rond op de Laminarias. Deze grote wieren vormden ook de schuilplaats van enkele andere slakken zoals de mooie roze Koffieboontjes

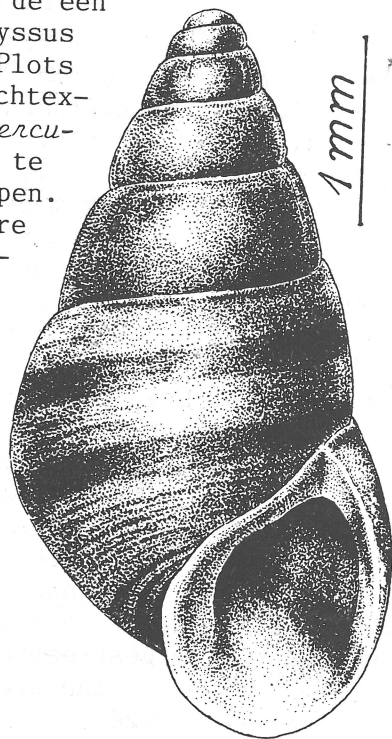

Fig. 6
(naar FRETTER & GRAHAM, 1978)

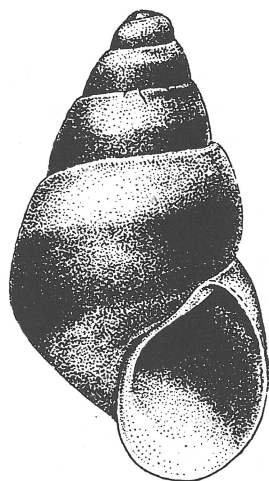

Fig. 7

(naar FRETTER & GRAHAM 1978)

Trivia monacha (DA COSTA) met de drie donkere vlekken, en de vlekkeloze *Trivia arctica* (PULTENEY). Ook het kleine slakje *Tricolia pullus* (L.) met zijn opvallend bol porceleinachtig operculum kan men in deze zone bewonderen.

Op de vlakke zandige gebieden tussen de rotsen en in de vloedlijn kon men dikwijls losgespoelde *Laminarias* vinden, de grote aanhechtingsorganen van deze wieren werden uiteraard ook grondig onderzocht. Veel kleinere organismen zoeken namelijk een veilige schuilplaats tussen deze grove "wortels". Het reeds vermelde *Discoslakje* leeft vaak middenin de aanhechtingsorganen (het betreft hier de platte vorm *laevis*) en ook kleine *Anomia*'s vinden er een onderkomen. Herhaaldelijk vonden we er zelfs enkele mini-gastropoden zoals : *Bittium reticulatum* (DA COSTA), *Rissoa parva* (DA COSTA) en *Barleeia unifasciata* (MONTAGU) (fig. 7). Ook aangespoelde dode schelpen werden wat nauwkeuriger bekeken. In de afgestorven Tweekleppigen kwam het Chinees Hoedje *Calyptraea chinensis* (L.) redelijk veel voor. De huisjes van dode slakken werden ook meegenomen, maar de buit aan organismen die daaruit te verwachten waren was pover. Enkel de Bivalve *Lepton nitidum* TURTON werd gevonden in een *Gibbula*. Van bepaalde molusken hebben we geen levende exemplaren gevonden, maar wel recent vers aangespoelde : o.a. *Gari depressa* (PENNANT), het Stootandje *Dentalium entalis* L., de Gedoornde Hartschelp *Acanthocardia echinata* (L.), *Clausinella fasciata* (DA COSTA) en *Loripes* sp.

De vierde dag was iedereen al wat vermoeid (of lui) en werd in de baai nabij Pointe de Bihit wat rondgekuierd. Na genoten te hebben van het panoramisch zonnige uitzicht, zaten we wat gezellig te keuvelen op de Bretoense rotsen. Onze benen waren wel moe, maar onze nieuwsgierige geest was nog altijd even alert. Terwijl we praatten waren we bezig enkele mosselkluwens open te peuteren. Tussen de byssusdraden leefden ook enkele schelpdieren, m.n. het kleine gestreepte horentje *Cingula cingillus* (MONTAGU) (fig. 6) en het kleine tweekleppige schelpje *Lasaea rubra* (MONTAGU) (fig. 8). Deze laatstgenoemde hadden we reeds de vorige dag gevonden op een van de eilandjes in de noordelijke baai. Er was

echter een opvallend verschil in vorm en kleur tussen de exemplaren van de respectievelijke vindplaatsen. De schelpjes die we op een eilandje in de noordelijke baai aantreffen leefden hoog op de rotsen (supralitoraal) tussen het korstmos *Lychina pygmaea* (LIGHT-FOOT) (kennelijk is dit korstmos een uitstekende woonplaats want ook de eerder genoemde *Littorina neglecta* BEAN was daar te vinden). Deze exemplaren waren rood gekleurd en klein (ca. 1,5 mm). De exemplaren van tussen de byssusdraden uit het mediolitoraal waren bruin-geel gekleurd en waren zeker 1 mm groter. Die dag verzamelden we ook nog een *Odostomia spec.*

Manu en André hielden zich voornamelijk bezig met naaktslakken. Een mooie, grote naaktslak die algemeen voorkwam was *Archidoris pseudoargus* (RAPP). Andere aangetroffen soorten waren : *Acanthodoris pilosa* (MUELLER), *Polycera quadrilineata* (MUELLER), *Goniodoris nodosa* (MONTAGU) en *Goniodoris castanea* (ALDER & HANCOCK). In Bretagne leerden we ook dat er niet alleen zeehonden, zeemuizen, maar ook zeehazen bestaan. De Zeehaas *Aplysia cf. punctata* CUVIER was talrijk aanwezig in de velden zeegras, maar kon ook gevonden worden tussen wieren en in poeltjes.

ARTHROPODA - GELEEDPOTIGEN

CUMACEA - ZEEKOMMA'S

Diverse soorten zeekomma's werden door ons verzameld, bij thuiskomst bleken ze echter verdwenen. Het potje met deze organismen is spijtig genoeg achter gebleven.

ISOPODA - ISOPODEN

Ligia oceanica (L.) - Havenpissebed

Idotea granulosa RATHKE

Idotea balthica (PALLAS) - Gewone Zeepissebed

Idotea neglecta SARS

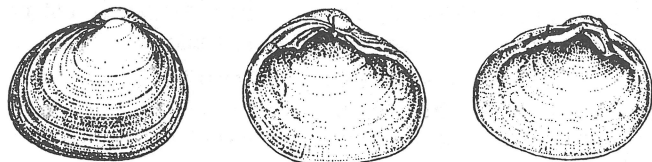

Fig. 8
(naar TEBBLE, 1976)

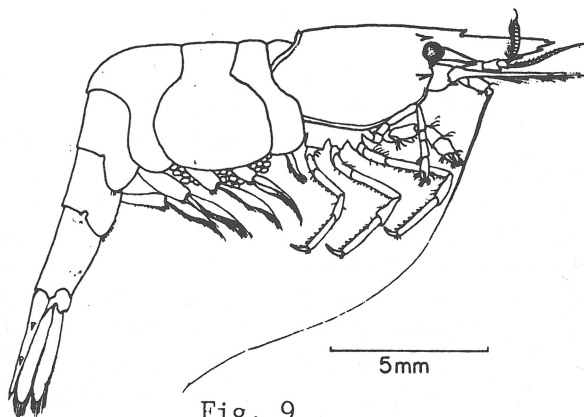

Fig. 9
(naar SMALDON, 1979)

Jaera forsmanni BOCQUET

Sphaeroma cf. *serratum* (FABRICIUS)

Gyge branchialis CORNALIA & PANCERI - parasitair op *Upogebia pusilla* (PETAGNA)

AMPHIPODA - VLOKREEFTEN

Gammarus locusta (L.) - Sprinkhaanvlokreeft

Chaetogammarus pirloti (SEXTON & SPOONER)

Gammaropsis nitida (STIMPSON) - in slakkenhuis bewoond door de Heremietkreeft.

DECAPODA - GARNALEN, KREEFTEN, KRABBen

Palaemon elegans RATHKE - Gewone Steurkrab

Palaemon serratus (PENNANT)

Hippolyte varians LEACH (fig. 9)

Upogebia pusilla (PETAGNA)

Upogebia stellata (MONTAGU)

Crangon crangon (L.) - Gewone Garnaal

Galathea squamifera LEACH

Porcellana platycheles (PENNANT) - Harig Porceleinkrabbetje

Pisidia longicornis (L.) - Porceleinkrabbetje

Eupagurus bernhardus (L.) - Heremietkreeft

Cancer pagurus L. - Noordzeekrab

Carcinus maenas (L.) - Gewone Strandkrab

Liocarcinus puber (L.) - Fluwelen Zwemkrab

Pilumnus hirtellus (L.) - Ruig Krabbetje
Macropodia deflexa FOREST
Corystes cassivelaunus (PENNANT) - Helmkrab

MYSIDACEA - AASGARNALEN

Praunus flexuosus (O.F. MUELLER)
Praunus neglectus (G.O. SARS)

PYCNOGONIDA - ZEESPINNEN

Nymphon gracile LEACH
Endeis spinosa

BRYOZOA - MOSDIERTJES

Het spreekt vanzelf dat op de Bretoen-
se kusten voldoende gelegenheid geboden
wordt aan Mosdiertjes om zich er te ves-
tigen. De diversiteit was dan ook zo groot
dat het onmogelijk leek om naast de meer al-
gemeen gekende soorten ook de voor ons nieu-
we soorten op een rijtje te plaatsen. Onze bryozoa-kenner was
trouwens niet van de partij. Bij een volgende excursie naar Bre-
tagne zullen we zeker proberen om deze groep wat beter te bekij-
ken.

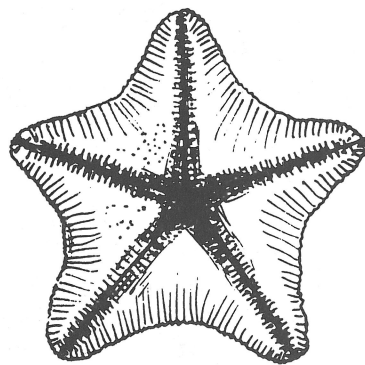

Fig. 10
(naar WOLFF, 1975)

ECHINODERMATA - STEKELHUIDIGEN

Een phylum dat tegenviel. De resultaten bleken veel lager te lig-
gen dan wat er aan vondsten verwacht werd.

Asterina gibbosa (PENNANT) - Ganzevoetje (fig. 10)
Amphipolis squamata (DELLA CHIAJE)
Psammechinus miliaris (GMELIN) - Zeeappel

ASCIDIACEA - MANTELDIEREN

De Paarse Geleikorst *Botryllus schlosseri* (PALLAS) en de Zeebes
Dendrodoa grossularia (VAN BENEDEN) (fig. 11) waren alom verte-
genwoordigd. Ze werden op allerhande substraat gevonden. Eén
enkele maal vonden we ook *Botrylloides leachi* (SAVIGNY), een neef-
je van de Paarse Geleikorst, waarvan de kolonies geen sterretjes
vormen maar wel lange slierten. Eén enkel manteldier bleef tot
nu toe nog onbekend. Wie helpt ons dit organisme op naam te bren-
gen ?

Als vertegenwoordigers van de Vertebraten zijn er tot slot nog de waarnemingen van vissen en enkele vogels.

PISCES - VISSSEN

CHONDRICHTHYES - KRAAKBEENVISSEN

Eikapsels van de Gladde Rog *Raja montagui* FOWLER en van de Hondshaai *Scyliorhinus canicula* (L.).

OSTEICHTHYES - BEENVISSEN

Alle soorten werden gevonden in poeltjes en kellen van het mediolitoraal.

- Myoxocephalus scorpius* (L.) - Gewone Zeedonderpad
- Taurulus bubalus* (EUPHRASEN) - Groene Zeedonderpad
- Lipophrys pholis* (L.) - Slijmvis
- Crenilabrus melops* (L.) - Zwartooglipvis
- Ciliata mustela* (L.) - Vijfdradige Meun
- Pholis gunnellus* (L.) - Botervis
- Nerophis lumbriciformis* (JENYNS) - Wormzeenaald (fig. 12)
- Entelurus aequoreus* (L.) - Adderzeenaald
- Syngnathus cf. rostellatus* NILSON - Kleine Zeenaald
- Ammodytes spec.* - soort Zandspiering

Tenslotte werden nog diverse soorten Grondels opgemerkt (niet nader gedetermineerd) en enkele Glasaaltjes.

AVES - VOGELS

De Bretagnereis werd gekenmerkt door de gemoedelijke en familiale sfeer waarin alles plaatsgreep. Enkele van onze jongste leden waren tevens van de partij. Het hieronder volgende verslag over de waargenomen vogels werd opgesteld door Dave DRIESMANS, een 11-jarig lid :

Tijdens ons verblijf in Trébeurden hebben we ook veel vogels gezien. Van de Zeesterns was de Grote Stern het talrijkst aanwezig,

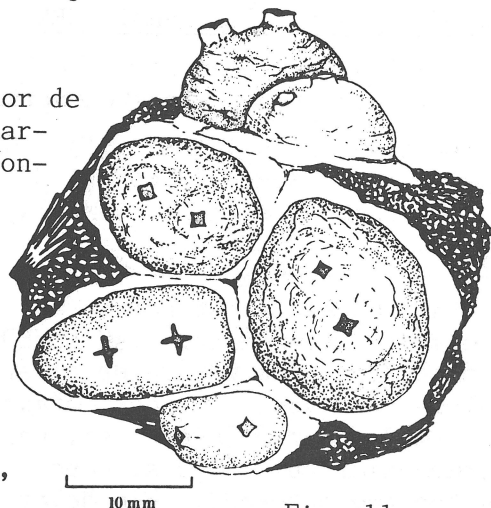

Fig. 11
(naar MILLAR, 1970)

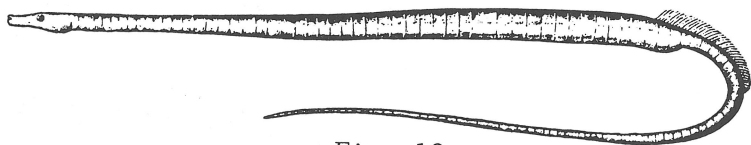

Fig. 12
(naar WHITEHEAD et al., 1986)

waar hij een zomergast is. Hij is makkelijk te herkennen aan de typische roep : kirrik. Kenmerkend is ook het gele plekje op zijn snavel. Daarnaast zagen we ook enkele Lachsterns. Er waren verschillende meeuwesoorten. De Mantelmeeuw is de enige meeuw die zwarte of zeer donker grijze vleugels heeft. De Kleine Mantelmeeuw heeft minder donkere vleugels. De Zilvermeeuw, die het hele jaar door in Bretagne verblijft, heeft grijze vleugels. Het mannetje is 56 tot 66 cm groot. De Bontbekplevier, die we herkennen aan zijn opmerkelijke bonte kop, is een van de meest voorkomende noordelijke standvogels. We zagen ook een Steenloper, een klein vogeltje dat steentjes en wieren omkeert op zoek naar voedsel. Steenlopers zijn vaak in gezelschap van Paarse Strandlopers en Drieteenstrandlopers, die we in Trébeurden echter niet hebben opgemerkt. Er waren, vooral in het drassig gebied, wel veel Scholeksters. In de winter hebben zij een witte vlek op hun hals, in de zomer een zwarte vlek. Ook de Regenwulp komt veelvuldig voor in Bretagne. De Aalscholver, die we zagen, is de grootste van de gelijknamige familie. Het is een grote, donkere vogel, die al zwemmend duikt.

Naast al deze zeevogels zagen we in de streek van Trébeurden ook veel zangvogels zoals de Tjif-tjaf, Winterkoning, Graspiepers, Pimpelmees en Kraaien.

